

Коваленко О.В.

Національний університет оборони України

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ВЕРИФІКАЦІЯ МОДЕЛІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОФІЦЕРІВ ОПЕРАТИВНОГО РІВНЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У статті розглядається комплексний процес психологічної підтримки розвитку управлінської компетентності офіцерів оперативного рівня на етапі професійної підготовки. Автори акцентують увагу на важливості системного підходу, який враховує індивідуально-психологічні особливості офіцерів, специфіку їх професійної діяльності та сучасні вимоги до управлінських кадрів Збройних Сил України. Психологічна підтримка включає психологічну та моральну складові, що забезпечують формування високого рівня управлінської компетентності та психологічної готовності офіцерів до виконання складних управлінських завдань в умовах сучасних викликів та загроз.

Переосмислення підходів до психологічної підтримки офіцерів оперативного рівня базується на принципах індивідуалізації, практичної орієнтованості, системності та інтеграції психологічних заходів у загальний процес професійної підготовки. Це дозволяє забезпечити ефективну реалізацію психологічної підтримки на різних етапах професійної підготовки офіцерів. Запропоновані інноваційні методологічні підходи включають системний діагностичний, тренінговий, індивідуалізований, ситуативно-моделюючий та інтегративний підходи.

Практична імплементація інноваційних підходів здійснюється в навчальному процесі та передбачає розробку методичних і практичних рекомендацій для науково-педагогічного складу. Управлінська діяльність офіцера оперативного рівня демонструє специфічні характеристики військово-професійної діяльності, що висуває особливі вимоги до психологічних якостей та компетентностей військового управління. Ключовими індикаторами сформованості управлінської компетентності є професійна придатність, що визначається через цінності, мотивацію, підготовленість, функціональну готовність та рівень розвитку професійно значущих якостей.

Психологічна підтримка офіцерів оперативного рівня концептуалізується як комплексна система заходів із формування, підтримання та відновлення психологічних якостей, що забезпечує високий рівень психологічної стійкості та готовності до виконання бойових (спеціальних) завдань. Змістовні компоненти психологічної підтримки охоплюють аналіз особливостей управлінської діяльності, психодіагностику сформованості управлінської компетентності та розробку релевантних методів її розвитку.

Структурно-функціональна модель психологічної підтримки офіцерів оперативного рівня інтегрує теоретико-методологічні засади, професіограму і психограму військового керівника, діагностичний інструментарій, критеріальний апарат та організаційно-психологічні механізми розвитку управлінської компетентності. Діагностична структура включає п'ять критеріїв оцінювання управлінської компетентності офіцерів оперативного рівня: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, менеджерський, емоційно-вольовий та суб'єктний.

Експериментальним шляхом верифіковано ефективність розробленого комплексу психологічної підтримки, центральним компонентом якого виступає авторська тренінгова програма, що складається з інформаційно-діагностичного, розвивального, презентаційного та інтегративного блоків. Після формувального експерименту зафіксовано статистично значуще підвищення рівня інтегрального показника в експериментальній групі офіцерів, що демонструє позитивну динаміку розвитку операціоналізованих показників управлінської компетентності і підтверджує валідність запропонованої моделі психологічної підтримки.

Здійснене дослідження актуалізує низку перспективних напрямів подальшої наукової розробки проблематики психологічної підтримки управлінської діяльності офіцерів оперативного рівня. Комплексний аналіз отриманих результатів дозволяє окреслити потенційні вектори розвитку представленої концепції та розширення її прикладних аспектів. Першо-

черговим напрямом подальших наукових розвідок вбачається модифікація змістових компонентів та інтенсифікація методологічного інструментарію психологічної підтримки управлінської діяльності офіцерів у період професійної підготовки.

Ключові слова: *модель, психологічна підтримка, управлінська компетентність, офіцери оперативного рівня, управлінська діяльність, професійна підготовка, психологічний тренінг.*

Постановка проблеми. Умови воєнного стану, ведення Збройними Силами України операцій та бойових дій проти російської армії вимагає системного підходу до психологічної підтримки діяльності військовослужбовців. Особливою категорією військовослужбовців є офіцери оперативного рівня, які виконують складні управлінські функції, адже ціна помилки на оперативному рівні може призвести до провалу операції і навіть воєнної кампанії в цілому. Актуальність дослідження зумовлена трансформаційними процесами, що відбуваються в системі військового управління ЗС України, та необхідністю адаптації цієї системи до нових викликів і потреб військової практики. Досвід ведення бойових дій у 2022–2024 роках загострив системні проблеми функціонування структури морально-психологічного забезпечення для вирішення яких впроваджена новітня система психологічної підтримки персоналу ЗС України. Відповідно до сучасного концептуального підходу, психологічна підтримка персоналу визначається як один із видів забезпечення військ, що здійснюється з метою формування, підтримання та відновлення психологічної та моральної готовності особового складу для успішного виконання професійних завдань [13, с. 21]. Беручи до уваги, що розвиток управлінської компетентності офіцерів оперативного рівня є складною психолого-педагогічною проблемою і питанням національної безпеки держави, то систему психологічної підтримки підготовки офіцерів оперативної ланки військового управління потрібно удосконалювати та впроваджувати інноваційні підходи для покращення рівня їх управлінської компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Демонструє, що проблематика психологічної підтримки військовослужбовців, зокрема офіцерів оперативного рівня, привертає увагу численних дослідників. Наявна значна кількість наукових і методичних публікацій свідчить про зростаючий інтерес до вивчення психологічних аспектів професійної діяльності військових управлінців.

Управлінська діяльність офіцерів оперативного рівня характеризується високим ступенем відповідальності за діяльність по впровадженні директив та наказів [1, с. 141]. Ефективність реалізації управлінських функцій детермінується

інтегративним комплексом компетентностей, що поєднує теоретичний інструментарій, практичні навички, аксіологічні орієнтації та індивідуально-психологічні характеристики [12, с. 172]. Саме такий холистичний підхід забезпечує результативність управлінської діяльності та адаптивність поведінкових стратегій у динамічних умовах оперативного середовища [2, с. 18]. Відповідно, пріоритетним вектором військової професійної освіти стає розвиток управлінської компетентності через імплементацію релевантних педагогічних методологій [11, с. 21].

Ефективність виконання завдань, покладених на Збройні Сили України, безпосередньо корелює з рівнем управлінської компетентності офіцерського складу, особливо офіцерів оперативного рівня [7, с. 10]. Професійна діяльність військового управлінця характеризується підвищеною складністю, специфічністю та високим рівнем відповідальності. Вона вимагає наявності специфічних професійних здібностей та унікальних лідерських якостей, що інтегрують індивідуально-психологічні, соціальні, морально-етичні та духовні аспекти особистості [13, с. 198]. Специфіка управлінської діяльності у військовій сфері висуває підвищені вимоги до психологічних характеристик офіцера оперативного рівня, оскільки їх наявність або відсутність детермінує не лише результативність військової операції, але й безпосередньо впливає на життя підпорядкованого особового складу [12, с. 398].

Управлінська компетентність офіцерів оперативного рівня являє собою інтегративне професійно значуще психічне утворення, що охоплює ціннісно-мотиваційні, когнітивні, операційно-діяльнісні, емоційно-вольові та суб'єктні компоненти, необхідні для ефективного реалізації управлінських функцій на оперативній ланці військового управління [5, с. 863].

Концептуальні нормативно-правові документи у сфері оборонної політики актуалізують необхідність систематичних наукових досліджень у галузі професійної військової освіти щодо підготовки офіцерів оперативного рівня до реалізації управлінських функцій [9, с. 305].

Метааналіз наукових публікацій у галузі підготовки військових фахівців виявляє домінування

організаційно-управлінських аспектів освітнього процесу при інсуфіцієнтній увазі до психологічної компоненти професійної підготовки офіцерів оперативного рівня. Спостерігається дефіцит емпіричних та теоретичних досліджень, присвячених психологічній підтримці офіцерів у процесах формування і розвитку їхньої управлінської компетентності, що актуалізує необхідність розробки інноваційних психологічних підходів до професійної підготовки військового керівництва оперативного рівня.

Сучасний контекст функціонування Збройних Сил України в умовах ведення бойових дій детермінує імператив модернізації системи підготовки офіцерського складу, здатного ефективно реалізовувати управлінські функції в екстремальних умовах. Особливої релевантності набуває проблематика психологічного супроводу підготовки офіцерів оперативного рівня, які здійснюють оперативне планування та координацію підрозділів у складних бойових ситуаціях.

Специфіка управлінської діяльності офіцерів в особливих умовах характеризується підвищеним рівнем відповідальності, необхідністю прийняття оперативних рішень в умовах інформаційної невизначеності, темпоральних обмежень та значного психоемоційного напруження. Зазначені фактори обумовлюють необхідність імплементації науково верифікованих методик психологічної підтримки, орієнтованих на формування та розвиток специфічних управлінських компетентностей офіцерів оперативного рівня в процесі їхньої професійної підготовки [14, с. 293].

Проблемним аспектом залишається те, що конвенційні методології підготовки офіцерських кадрів не завжди враховують сучасні психологічні вимоги до реалізації управлінських функцій в умовах бойових дій, а існуючий інструментарій психологічної підтримки демонструє невідповідність актуальним практичним потребам. Постає необхідність у розробці інноваційних психологічних підходів, які б оптимізували розвиток управлінської компетентності офіцерів оперативного рівня, підвищували їхню психологічну резильєнтність та готовність до виконання професійних завдань у комплексних бойових ситуаціях.

Незважаючи на теоретичну і практичну значущість проблеми управлінської діяльності офіцера оперативного рівня та її фундаментальну роль у військово-професійній підготовці, слід констатувати, що вона не отримала належного висвітлення як предмет психологічних і педагогічних

досліджень українських науковців. Наявні дослідження переважно фокусуються на загальних аспектах психологічної підтримки військовослужбовців, не приділяючи достатньої уваги специфіці підготовки офіцерів оперативного рівня до управлінської діяльності [8, с. 63].

Невирішеною частиною загальної проблеми залишається відсутність системного підходу до психологічної підтримки офіцерів оперативного рівня, що враховує специфіку їх управлінської діяльності та особливості професійного навчання. Зокрема, відсутні комплексні дослідження, які б інтегрували мотиваційні, ціннісні, когнітивні, операційні, емоційно-вольові та суб'єктні компоненти у єдину систему психологічної підтримки [10, с. 48].

Питання психологічної підготовки військовослужбовців та, зокрема, офіцерського складу досліджувалися у працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців [6]. Психологічні аспекти управлінської діяльності військових керівників ґрунтовно проаналізовані у працях В.І. Осьодла, В.В. Стасюка, О.П. Ковальчука, які концептуалізували її як специфічний різновид професійної діяльності, що характеризується унікальними вимогами до психологічних характеристик офіцера [10, с. 52].

Теоретико-методологічні засади психологічної підтримки військовослужбовців у своїх дослідженнях висвітлювали О.М. Кокун, В.І. Алещенко, О.Д. Сафін, які визначали психологічну підтримку як інтегральний компонент системи психологічного забезпечення діяльності військових формувань [11, с. 28].

Проблематику психологічної підготовки офіцерів до управлінської діяльності досліджували О.В. Бойко, О.Ф. Хміляр, А.В. Кириченко, які акцентували увагу на формуванні лідерських якостей та розвитку управлінської компетентності [4, с. 55].

У результаті аналізу наукових досліджень можна констатувати, що пріоритетними критеріями управлінської компетентності дослідники вважають професійні знання (синергія міждисциплінарних наукових концепцій, фактів, ідей, понять), управлінську культуру (здатність до артикуляції та аргументації власної позиції у різних комунікативних формах), особистісний потенціал (динаміка професійного зростання, рефлексивні здібності) [3, с. 108].

Однак, незважаючи на значний обсяг досліджень, присвячених різним аспектам психологічної підготовки військовослужбовців, проблема

розробки цілісної системи психологічної підтримки офіцерів оперативного рівня в процесі професійного навчання залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, потребують поглибленого вивчення психологічні особливості управлінської діяльності офіцерів оперативного рівня в сучасних умовах, недостатньо обґрунтовані критерії діагностики та оцінювання рівня сформованості управлінської компетентності, а також відсутні науково верифіковані підходи до розробки та імплементації ефективних засобів психологічної підтримки офіцерів на етапі професійної підготовки.

Постановка завдання. Магістральною метою дослідження визначено теоретичне обґрунтування та розробку інноваційних підходів до психологічної підтримки розвитку управлінської компетентності офіцерів оперативного рівня Збройних Сил України в контексті професійної військової підготовки. Імплементація зазначеної мети детермінує формулювання комплексу взаємопов'язаних дослідницьких завдань, що конституують методологічну архітектуру дослідження.

Методологічна стратегія та дослідницькі завдання:

1. Теоретико-епістемологічний аналіз феноменології психологічної підтримки – ґрунтовне дослідження наукового дискурсу щодо психологічної підтримки військових керівників оперативного рівня з інтеграцією міждисциплінарних підходів і парадигм.

2. Концептуалізація та моделювання системи психологічної підтримки – створення структурно-функціональної моделі розвитку управлінської компетентності з експлікацією динамічних взаємозв'язків між її компонентами та рівнями організації.

3. Розробка інноваційних методологічних підходів до психологічної підтримки – конструювання інтегративної методологічної платформи, що синтезує традиційні та новітні техніки психологічного супроводу в контексті трансформації військово-професійного середовища.

4. Ідентифікація психологічних детермінант управлінської діяльності – виявлення та системна категоризація комплексу індивідуально-психологічних та соціально-психологічних чинників, що обумовлюють ефективність управлінської діяльності офіцерів оперативного рівня.

5. Обґрунтування критеріально-діагностичного інструментарію – розробка та валідація мультифакторної системи оцінювання рівня сформованості управлінської компетентності

з визначенням релевантних психометричних показників.

6. Експериментальна верифікація ефективності запропонованих підходів – впровадження та експериментальна перевірка комплексу психологічних інтервенцій з використанням сучасних методів математико-статистичного аналізу для контролю валідності та надійності отриманих результатів.

Методологічна стратегія дослідження базується на принципі тріангуляції, що передбачає інтеграцію різних методологічних підходів: системного (аналіз управлінської компетентності як цілісної системи взаємопов'язаних елементів), діяльнісного (дослідження управлінської діяльності в контексті професійного функціонування), компетентнісного (визначення структури управлінської компетентності та її діагностичних маркерів) та особистісно-орієнтованого (врахування індивідуально-психологічних особливостей офіцерів).

Запропонована дослідницька парадигма забезпечує комплексний аналіз проблеми психологічної підтримки управлінської діяльності офіцерів оперативного рівня та створює методологічне підґрунтя для розробки ефективних практичних рекомендацій щодо оптимізації процесу професійної підготовки військових керівників в умовах трансформації вимог сучасного військово-професійного середовища.

Виклад основного матеріалу. Комплексний теоретико-методологічний аналіз наукової літератури дозволив концептуалізувати управлінську діяльність офіцера оперативного рівня як специфічний психологічний феномен військово-професійної сфери з унікальною онтогенетичною детермінацією, структурно-функціональними характеристиками та особливостями екстеріоризації. Психологічна підтримка оперативної підготовки офіцерів до управлінської діяльності операціоналізується як систематичний процес імплементації інтегрованого комплексу заходів, спрямованих на подолання психологічних бар'єрів та оптимізацію психологічної резильєнтності офіцерського складу, що забезпечує ефективну реалізацію професійних завдань у варіативних умовах.

Структурний аналіз психологічної підтримки виявляє ключові компоненти: телеологічний аспект, суб'єктно-об'єктну архітектуру, стратегічні вектори реалізації та методологічний інструментарій. У функціональному вимірі психологічна підтримка представляє собою тріаду

заходів формувального, підтримувального та відновлювального характеру, орієнтованих на розвиток психологічних якостей, що забезпечують оптимальний рівень психологічної стійкості військовослужбовців.

Методологічний апарат дослідження. Детермінуючими індикаторами сформованості управлінської компетентності виступає професійна придатність офіцера, що операціоналізується через комплекс базових характеристик: професійну мотивацію, рівень професійної підготовленості, функціональну готовність та конгруентність професійно значущих якостей специфіці конкретної діяльності.

На основі теоретичного аналізу розроблено п'ятикомпонентну модель психологічної підтримки оперативної підготовки офіцерів, що інтегрує взаємопов'язані критерії, які відображають функціональну надійність психіки офіцера:

1. **Ціннісно-мотиваційний критерій** – характеризує аксіологічну спрямованість особистості на досягнення успіху, подолання страху невдачі, наявність стійких професійних мотивів.

2. **Когнітивний критерій** – спрямований на розвиток інтелектуального потенціалу, аналітичного мислення, прогностичних здібностей та навичок прийняття рішень в умовах невизначеності.

3. **Менеджерський критерій** – забезпечує формування управлінської компетентності, здатності до соціального впливу, творчого вирішення проблем та розвиток лідерських якостей.

4. **Емоційно-вольовий критерій** – спрямований на розвиток емоційної стійкості, вольової саморегуляції та ризик-толерантності.

5. **Суб'єктний критерій** – забезпечує формування високого рівня суб'єктності, інтернального локусу контролю та управлінської рефлексії.

Експериментальне дослідження та його результати. Діагностичний комплекс дослідження включав валідовані психодіагностичні методики: опитувальник «Локус контролю» (О. Ксенофонтова), опитувальник А. Реана «Мотивацію успіху та страху невдачі», «16-ти факторний особистісний опитувальник» Кеттела, методику «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особистості» (С. Бубнова), тест «Дослідження вольової саморегуляції», короткий орієнтовний тест (В. Бузіної-Вадерліка), методику «Стратегії подолання стресових ситуацій» (SACS), тест «Визначення стилю управління керівника за допомогою самооцінки», діагностику рівня особистісної готовності до ризику (PSK, Шуберта), методику

«Оцінки рівня домагань особистості» (В. Гербачевського).

Для кількісної оцінки розроблено інтегральний показник сформованості управлінської компетентності за формулою: $I_p = \Sigma(a_i/b_i)/n$, де I_p – інтегральний показник; n – кількість загальних коефіцієнтів; a – отриманий бал за шкалою методики; b – максимально можливий бал за даною шкалою.

Експериментальне дослідження проводилось протягом 2023-2025 років та охопило 134 офіцери-слухачі Інституту авіації та протиповітряної оборони Національного університету оборони України віком від 26 до 47 років, у військовому званні від майора до полковника. Констатувальний етап виявив: високий рівень розвитку управлінських навичок ($I_p=0,796$) продемонстрували 16% офіцерів, середній рівень ($I_p=0,571$) – 43%, низький рівень ($I_p=0,286$) – 41% вибірки.

У офіцерів з низьким рівнем сформованості управлінської компетентності виявлено дефіцитарність у таких сферах: мотивація досягнення успіху ($I_p=0,41$; $t=0,05$); аналітичні здібності ($I_p=0,39$; $t=0,03$); ефективність управлінських рішень ($I_p=0,28$; $t=0,01$); вольова саморегуляція ($I_p=0,32$; $t=0,05$); загальна інтернальність ($I_p=0,32$; $t=0,05$).

На формувальному етапі експерименту реалізовано структурований психологічний тренінг, що складався з чотирьох взаємодоповнюючих блоків:

1. **Інформаційно-діагностичний блок** – ознайомлення з сучасними концепціями службового просування та діагностика рівня розвитку змістових компонентів психологічної підтримки.

2. **Розвивальний блок** – формування управлінської компетентності через інтерактивні методи: рольові ігри, групові дискусії та моделювання управлінських ситуацій.

3. **Презентаційний блок** – формування навичок ефективної презентації управлінських можливостей та професійних досягнень.

4. **Інтегруючий блок** – формування стійкої мотивації до професійного саморозвитку, закріплення управлінських навичок та розвиток рефлексивних здібностей.

Результати контрольного етапу дослідження продемонстрували статистично значуще підвищення інтегрального показника в експериментальній групі офіцерів з 0,356 до 0,592 ($p<0,05$). У контрольній групі також відбулися певні позитивні зміни (з 0,359 до 0,389), однак вони не досягли рівня статистичної значущості.

Практичні імплікації дослідження. Практична імплементація запропонованої моделі психологічної підтримки здійснюється у процесі підготовки офіцерів оперативного рівня у ВВНЗ. Розроблено методичний комплекс для науково-педагогічних працівників, який включає: діагностичний інструментарій, програму тренінгових занять, методики індивідуальної психологічної підтримки та симуляційні комплекси для моделювання управлінських ситуацій.

Акцентовано увагу на розвитку у офіцерів оперативного рівня метакогнітивних здібностей: управлінської рефлексії (самокритичної оцінки власної стратегії прийняття рішень) та управлінської емпатії (здатності проникати в психологічний простір підлеглих та адекватно позиціонувати себе в інтерсуб'єктивному комунікативному полі).

Висновки. Проведене теоретико-експериментальне дослідження дозволяє концептуалізувати психологічну підтримку розвитку управлінської компетентності офіцерів оперативного рівня як багатовимірний процес, що інтегрує психологічні та аксіологічні компоненти. Ефективність даного процесу детермінується системністю методологічного підходу з урахуванням індивідуальнотипологічних особливостей військових керівників, специфіки їх професійно-управлінських функцій та актуальних вимог до офіцерського корпусу Збройних Сил України в контексті сучасних викликів.

Переосмислення традиційних підходів до психологічної підтримки офіцерів оперативного рівня має ґрунтуватися на принципах індивідуалізації, праксеологічної орієнтованості та інтеграції психологічних інтервенцій у загальну систему професійної підготовки. Імплементація даних принципів забезпечує формування високого рівня управлінської компетентності та психологічної готовності офіцерів до реалізації комплексних управлінських завдань у варіативних умовах військово-професійної діяльності.

Розроблена структурно-функціональна п'ятикомпонентна модель психологічної підтримки розвитку управлінської компетентності офіцерів оперативного рівня інтегрує взаємопов'язані критеріальні комплекси:

1. **Ціннісно-мотиваційний критерій** – детермінує аксіологічну спрямованість особистості на досягнення успіху в управлінській діяльності;

2. **Когнітивний критерій** – забезпечує розвиток інтелектуально-аналітичного потенціалу та прогностичних здібностей;

3. **Менеджерський критерій** – формує управлінську компетентність та лідерські якості;

4. **Емоційно-вольовий критерій** – розвиває емоційну стійкість та регуляторні механізми психіки;

5. **Суб'єктний критерій** – забезпечує формування суб'єктності та рефлексивних здібностей.

Запропоновані інноваційні методологічні підходи (системний діагностичний, тренінговий, індивідуалізований, ситуативно-моделюючий та інтегративний) забезпечують холістичну реалізацію психологічної підтримки офіцерів на різних етапах професійної підготовки.

Експериментальна верифікація ефективності розробленого комплексу психологічної підтримки, центральним елементом якого виступає авторська тренінгова програма, продемонструвала статистично значуще підвищення інтегрального показника управлінської компетентності в експериментальній групі офіцерів (з 0,356 до 0,592; $p < 0,05$), що підтверджує валідність запропонованої моделі.

Структурно-функціональна модель психологічної підтримки офіцерів оперативного рівня інтегрує теоретико-методологічний фундамент, професіограму і психограму військового керівника, діагностичний інструментарій, критеріальний апарат та організаційно-психологічні механізми розвитку управлінських компетенцій, що забезпечує комплексний підхід до формування управлінської компетентності.

Проведене дослідження окреслює перспективні вектори наукового поглиблення проблематики психологічного забезпечення військово-управлінської діяльності. Методологічна модифікація інструментарію психологічної підтримки офіцерів потребує контекстуалізації психологічного супроводу через теоретико-методологічне обґрунтування методик підтримки під час військово-стратегічних симуляцій, максимально наближених до бойових умов. Актуалізується поглиблене вивчення механізмів формування психологічної резильєнтності офіцерів у бойовому контексті та персоналізація програм підтримки з урахуванням індивідуальних психологічних характеристик військовослужбовців. Компаративний аналіз міжнародного досвіду спрямовуватиметься на адаптацію ефективних практик до специфіки підготовки офіцерського складу ЗСУ. Перспективним є розвиток континуального підходу через створення інтегрованої моделі психологічної підтримки, що охоплює весь професійний континуум офіцера, та модер-

нізація діагностичного інструментарію оцінювання психологічної готовності до управлінських функцій в екстремальних умовах.

Імплементація зазначених напрямів наукового пошуку сприятиме оптимізації системи психо-

логічної підтримки офіцерів оперативного рівня та підвищенню ефективності формування їхньої управлінської компетентності в контексті актуальних викликів, що постають перед Збройними Силами України.

Список літератури:

1. Денисенко Є.В., Управлінська компетентність керівника військового підрозділу. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 64. Том 1. 2023. С. 139–144. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/64.1.27>.
2. Дикун В.Г., Мороз В.М., Стасюк В.В., Методологія дослідження морально-психологічного стану особового складу військ (сил): навч.-метод. посіб. Київ: 7БЦ, 2023. 383 с.
3. Гринчук О., Психологічна готовність майбутніх офіцерів-психологів до професійної діяльності: основні критерії та показники. *Збірник наукових праць Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*. Серія «психологія». 2018. Вип. 22. С. 106–115.
4. Грунтковський О.Л., Василенко С.В., Сидоров К.І., Сучасний стан впровадження системи психологічної підтримки персоналу в Збройних Силах України. *Вісник Національного університету оборони України*. Випуск 5 (81). 2024. С. 53–60. DOI: 10.33099/2617-6858-24-81-5-53-60.
5. Коваленко О.В., Вплив особистісних характеристик на формування управлінської компетентності у офіцерів оперативного рівня: психологічний аналіз. *Перспективи та інновації науки*, 2024. 3(37), 861–871. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3\(37\)-861-871](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3(37)-861-871).
6. Кокун О.М., Мороз В.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Формування психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до виконання завдань за призначенням під час бойового злагодження: метод. посіб. Київ: 7БЦ, 2021. 170 с.
7. Курс офіцерів об'єднаних штабів оперативного рівня L-3 / Національний університет оборони України. Київ, 2020. 20 с.
8. Музичко Л.Т., Психологічна компетентність військових керівників в умовах бойових дій. *Psychological journal*. Volume 7 Issue 7 (51). 2021. С. 59–67. DOI (Issue): <https://doi.org/10.31108/1.2021.7.7>.
9. Охорона психічного здоров'я військовослужбовців в умовах війни: метод. посіб. / Р.Ч. Мамедов та ін.; за заг. ред. В.В. Клочкова. Київ: НДЦ ГП ЗС України, 2024. 1406 с.
10. Організація цілеспрямованого впливу на свідомість військовослужбовців у військовій частині (підрозділі): метод. посіб. / Капосльоз Г.В. та ін.; за заг. наук. ред. Г.В. Капосльоза. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2024. 70 с.
11. Психологія управління військами: підручник; вид. 2-ге, перероб. та допов. / В.І. Осьодло та ін.; за заг. ред. В.В. Стасюка. Київ: НУОУ, 2024. 532 с.
12. Психологічні аспекти виконання військовослужбовцями Збройних Сил України завдань за призначенням. Зб. наук. пр. / за заг. ред. В. Клочкова. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2023. 561 с.
13. Психологічне забезпечення Збройних Сил України: навч.-метод. посіб. / Р.Ч. Мамедов та ін.; за заг. ред. В. Клочкова. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2023. 213 с.
14. Свистун В.І., Ягунов В.В., Кришталь М.А., Король В.М., Управлінська культура і компетентність керівників як системна психолого-педагогічна проблема. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: педагогічні та психологічні науки: наукове видання. 2013. № 4(69). С. 291–301. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/2747> (дата звернення: 25.03.2025).

Kovalenko O.V. EXPERIMENTAL VERIFICATION OF THE MODEL OF PSYCHOLOGICAL SUPPORT FOR DEVELOPING MANAGERIAL COMPETENCE OF OPERATIONS OFFICERS OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE

The article examines the comprehensive process of psychological support for the development of managerial competence of operational-level officers during their professional training. The authors emphasize the importance of a systematic approach that takes into account the individual psychological characteristics of the officers, the specifics of their professional activities, and the modern requirements for managerial personnel of the Armed Forces of Ukraine. Psychological support includes psychological and moral components that ensure the formation of a high level of managerial competence and psychological readiness of officers to perform complex managerial tasks in the face of modern challenges and threats.

The rethinking of approaches to psychological support for operational-level officers is based on the principles of individualization, practical orientation, systematicity, and integration of psychological measures into the overall process of professional training. This allows for the effective implementation of psychological support at various stages of the officers' professional training. The proposed innovative methodological approaches include systematic diagnostic, training, individualized, situational-modeling, and integrative approaches.

The practical implementation of innovative approaches is carried out in the educational process and involves the development of methodological and practical recommendations for the scientific and pedagogical staff. The managerial activity of an operational-level officer demonstrates specific characteristics of military-professional activity, which imposes special requirements on the psychological qualities and competencies of a military manager. The key indicators of the formation of managerial competence are professional suitability, determined through values, motivation, preparedness, functional readiness, and the level of development of professionally significant qualities.

Psychological support for operational-level officers is conceptualized as a comprehensive system of measures for the formation, maintenance, and restoration of psychological qualities that ensure a high level of psychological resilience and readiness to perform combat (special) tasks. The substantive components of psychological support include the analysis of the specifics of managerial activities, psychodiagnostics of the formation of managerial competence, and the development of relevant methods for its development.

The structural-functional model of psychological support for operational-level officers integrates theoretical and methodological foundations, a professional and psychological profile of a military leader, diagnostic tools, a criteria apparatus, and organizational-psychological mechanisms for the development of managerial competence. The diagnostic structure includes five criteria for assessing the managerial competence of operational-level officers: value-motivational, cognitive, managerial, emotional-volitional, and subjective.

The effectiveness of the developed psychological support complex, the central component of which is the author's training program consisting of informational-diagnostic, developmental, presentation, and integrative blocks, was experimentally verified. After the formative experiment, a statistically significant increase in the integral indicator was recorded in the experimental group of officers, demonstrating positive dynamics in the development of operationalized indicators of managerial competence and confirming the validity of the proposed model of psychological support.

The conducted research highlights several promising directions for further scientific development of the issues of psychological support for the managerial activities of operational-level officers. A comprehensive analysis of the obtained results allows outlining potential vectors for the development of the presented concept and expanding its applied aspects. The primary direction of further scientific research is seen in the modification of the substantive components and the intensification of the methodological tools of psychological support for the managerial activities of officers during their professional training.

Key words: model, psychological support, managerial competence, operational-level officers, managerial activity, professional training, psychological training.